

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः ।
हरिः ॐ ॥

1.4 प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः-(सुत्यादिने

Contents

1.4 प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः-(सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः)

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ ॥

1.4 प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः-(सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः)

1.4 प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः-(सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः)

TS 1.4.1.1

एति । ददे । ग्रावा । असि । अद्धरकृदित्यद्धर - कृत् । देवेभ्यः । गर्भीरम् । इमम् ।
अद्धरम् । कृधि । उत्तमेनेत्युत् - तमेन । पविना । इन्द्राय । सोमम् । सुषुतमिति सु -
सुतम् । मधुमन्तमिति मधु - मन्तम् । पयस्वन्तम् । वृष्टिवनिमिति वृष्टि - वनिम् । इन्द्राय
। त्वा । वृत्रघ्न इति वृत्र - घ्ने । इन्द्राय । त्वा । वृत्रतुर इति वृत्र - तुरै । इन्द्राय । त्वा
। अभिमातिघ्न इत्यभिमाति - घ्ने । इन्द्राय । त्वा । आदित्यवत् इत्यादित्य - वत्ते । इन्द्राय
। त्वा । विश्वदेव्यावत् इति विश्वदेव्य - वत्ते । श्वात्राः । स्थ । वृत्रतुर इति वृत्र - तुरः ।
राधोगूर्ता इति राधः - गूर्ताः । अमृतस्य । पत्नीः । ताः । देवीः । देवत्रेति देव - त्रा ।
इमम् । यज्ञम् । धत्त । उपहूता इत्युप - हूताः । सोमस्य । पिबत् । उपहूत इत्युप-हूतः ।
युष्माकम् । 1

TS 1.4.1.2

सोमः । पिबतु । यत् । ते । सोम । दिवि । ज्योतिः । यत् । पृथिव्याम् । यत् । उरौ ।
अन्तरिक्षे । तेन । अस्मै । यजमानाय । उरु । राया । कृधि । अधीति । दात्रे । वोचः

। धिष॑णे॒ इति॑ । वी॒डू॒ इति॑ । स॒ती इति॑ । वी॒डु॒ये॒थाम् । ऊ॒र्जम् । दु॒धा॒थाम् । ऊ॒र्जम् । मे॒
। ध॒त्तम् । मा । वा॒म् । हि॒सि॒षम् । मा । मा॒ । हि॒सि॒ष्टम् । प्राक् । अपा॑क् । उद॑क्
। अ॒ध॒राक् । ताः । त्वा॒ । दि॒शः । एति॑ । धा॒वन्तु॑ । अब॑ । नीति॑ । स्वर॑ ॥ यत् ।
ते ( ) । सो॒म् । अदा॑भ्यम् । नाम॑ । जागृ॑वि । तस्मै॑ । ते । सो॒म् । सोमा॑य । स्वाहा॑ ॥ 2

(युष्माक॑ - स्वर॑ यत्ते -नव॑ च) (A1)

TS 1.4.2.1

वा॒चः । पत॑ये । प॒व॒स्व । वा॒जि॒न् । वृषा॑ । वृ॒ष्णः । अ॒शु॒भ्या॒मित्य॑शु - भ्या॒म् । ग॒भ॒स्ति॒पू॒त
इति॑ ग॒भ॒स्ति - पू॒तः । दे॒वः । दे॒वाना॑म् । प॒वि॒त्रम् । अ॒सि॒ । ये॒षाम् । भा॒गः । अ॒सि॑ । ते॒भ्यः
। त्वा॒ । स्वा॒ङ्क॒तः । अ॒सि॒ । म॒धु॒मती॑रिति॑ म॒धु - म॒तीः । नः॑ । इ॒षः । कृ॒धि॒ । वि॒श्वे॑भ्यः
। त्वा॒ । इ॒न्द्रि॒येभ्यः॑ । दि॒व्ये॑भ्यः । पा॒र्त्वि॒वेभ्यः॑ । म॒नः । त्वा॒ । अ॒ष्टु॒ । उ॒रु॒ । अ॒न्तरि॑क्षम्
। अ॒न्वि॒ति॑ । इ॒हि॒ । स्वाहा॑ । त्वा॒ । सु॒भ॒व॒ इति॑ सु - भ॒वः । सू॒र्या॑य । दे॒वेभ्यः॑ । त्वा॒
। म॒री॒चि॒पेभ्य॑ इति॑ म॒री॒चि - पे॒भ्यः । ए॒षः । ते॒ । यो॒निः । प्रा॒णा॒येति॑ प्र - अ॒ना॒य॑ । त्वा॒ ॥ 3

(वा॒चः-स॒प्त॒च॒त्वारि॑शत) (A2)

TS 1.4.3.1

उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒त॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॒ही॒तः । अ॒सि॒ । अ॒न्तः । य॒च्छ॒ । म॒घ॒व॒न्नि॒ति॑ म॒घ - व॒न् ।
पा॒हि॒ । सोम॑म् । उ॒रु॒ष्य॒ । रा॒यः । स॒मि॒ति॑ । इ॒षः । य॒ज॒स्व॒ । अ॒न्तः । ते॒ । दु॒धामि॑ ।
द्या॒वा॒पृ॒थि॒वी इति॑ द्या॒वा - पृ॒थि॒वी । अ॒न्तः । उ॒रु॒ । अ॒न्तरि॑क्षम् । सु॒जोषा॑ इति॑ स - जोषाः॑ ।
दे॒वैः । अ॒वरैः॑ । प॒रैः॑ । च॒ । अ॒न्तर्या॑म इत्य॑न्तः-या॒मे । म॒घ॒व॒न्नि॒ति॑ म॒घ - व॒न् । मा॒दु॒य॒स्व॒
। स्वा॒ङ्क॒तः । अ॒सि॒ । म॒धु॒मती॑रिति॑ म॒धु - म॒तीः । नः॑ । इ॒षः । कृ॒धि॒ । वि॒श्वे॑भ्यः । त्वा॒
। इ॒न्द्रि॒येभ्यः॑ । दि॒व्ये॑भ्यः । पा॒र्त्वि॒वेभ्यः॑ । म॒नः । त्वा॒ । अ॒ष्टु॒ । उ॒रु॒ । अ॒न्तरि॑क्षम् ।

अ॒न्वि॒ति॑ । इ॒हि॒ । स्वा॒हा॑ । त्वा॒ । सु॒भ॒व॒ इति॑ सु - भ॒वः॑ । सू॒र्या॑य । दे॒वेभ्यः॑( ) । त्वा॒ । म॒रीचि॑पेभ्य॒ इति॑ मरीचि - पेभ्यः॑ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । अ॒पा॒नायेत्य॑प - अ॒नाय॑ । त्वा॒ ॥

योनि॑र॒पा॒नाय॑ त्वा ॥ 4 (दे॒वेभ्यः॑-सुप्त॑ च) (A3)

TS 1.4.4.1

ए॒ति॑ । वा॒यो॒ इति॑ । भू॒ष । शु॒चि॒पा॒ इति॑ शुचि - पाः॑ । उ॒पेति॑ । नः॑ । स॒हस्र॑म् । ते॒ । नि॒यु॒त॒ इति॑ नि - यु॒तः॑ । वि॒श्व॒वा॒रेति॑ विश्व - वा॒र ॥ उ॒पो॒ इति॑ । ते॒ । अ॒न्धः॑ । म॒घम् । अ॒या॒मि॒ । य॒स्य॑ । दे॒व । द॒धि॒षे । पू॒र्व॒पे॒य॒मिति॑ पू॒र्व - पे॒यम् ॥ उ॒प॒या॒म॒गृही॑त॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृही॑तः । अ॒सि॒ । वा॒य॒वे॑ । त्वा॒ । इ॒न्द्र॒वा॒यु॒ इती॑न्द्र - वा॒यु॒ । इ॒मे । सु॒ताः ॥ उ॒पेति॑ । प्र॒यो॒भि॒रिति॑ प्र॒यः॑ - भिः॑ । ए॒ति॑ । ग॒त॒म् । इ॒न्द्र॒वः॑ । वा॒म् । उ॒श॒न्ति॑ । हि ॥ उ॒प॒या॒म॒गृही॑त॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृही॑तः । अ॒सि॒ । इ॒न्द्र॒वा॒यु॒भ्या॒मिती॑न्द्र॒वा॒यु - भ्या॒म् । त्वा॒ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । सु॒जोषा॑भ्या॒मिति॑ स - जोषा॑भ्याम् । त्वा॒ ॥ 5

(आ वा॒यो- त्रिच॑त्वारि॒ंशत्) (A4)

TS 1.4.5.1

अ॒यम् । वा॒म् । मि॒त्रा॒व॒रु॑णेति॑ मि॒त्रा - व॒रु॑णा॒ । सु॒तः॑ । सोमः॑ । ऋ॒ता॒वृ॒धेत्यृ॑त - वृ॒धा ॥ म॒म॑ । इ॒त् । इ॒ह । श्रु॒त॒म् । ह॒वम् ॥ उ॒प॒या॒म॒गृही॑त॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृही॑तः । अ॒सि॒ । मि॒त्रा॒व॒रु॑णा॒भ्या॒मिति॑ मि॒त्रा - व॒रु॑णा॒भ्याम् । त्वा॒ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । ऋ॒ता॒यु॒भ्या॒मित्यृ॑ता॒यु - भ्या॒म् । त्वा॒ ॥ 6

(अ॒यं॒वां - वि॒ंश॒तिः) (A5)

TS 1.4.6.1

या । वाम् । कशा॑ । मधु॑मतीति॑ मधु॑ - मती॑ । अश्वि॑ना । सूनृ॑तावतीति॑ सूनृ॑ता - वती॑ ॥
तया॑ । यु॒ग्म् । मि॒मिक्ष॑तम् ॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीत॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि॒ । अ॒श्वि॒भ्या॒मित्य॑श्वि
- भ्या॒म् । त्वा॒ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । मा॒द्धी॑भ्याम् । त्वा॒ ॥ 7

(या वा- मृष्टादेश) (A6)

TS 1.4.7.1

प्रा॒त॒र्यु॒जा॒वि॒ति॑ प्रा॒तः - यु॒जौ॑ । वी॒ति॑ । मु॒च्ये॒थाम् । अश्वि॑नौ । ए॒ति॑ । इ॒ह । ग॒च्छ॑तम् ॥
अ॒स्य । सोम॑स्य । पी॒तये॑ ॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीत॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि॒ । अ॒श्वि॒भ्या॒मित्य॑श्वि
- भ्या॒म् । त्वा॒ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । अ॒श्वि॒भ्या॒मित्य॑श्वि - भ्या॒म् । त्वा॒ ॥ 8

(प्रा॒त॒र्यु॒जा॒वे-का॒न्नवि॑श्रतिः) (A7)

TS 1.4.8.1

अ॒यम् । वे॒नः । चो॒द॒य॒तु॒ । पृ॒श्नि॑गर्भा॒ इति॑ पृ॒श्नि॑ - गर्भाः॑ । ज्योति॑र्जरायुरिति॑ ज्योतिः॑ -
ज॒रा॒युः । रज॑सः । वि॒मान॒ इति॑ वि - माने॑ ॥ इ॒मम् । अ॒पाम् । स॒ग॒म॒ इति॑ सं - ग॒मे
। सूर्य॑स्य । शि॒शु॑म् । न । वि॒प्राः॑ । म॒तिभि॑रिति॑ म॒ति - भिः॑ । रि॒ह॒न्ति॑ ॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीत॒
इत्यु॑प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि॒ । श॒ण्डा॑य । त्वा॒ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । वी॒रता॑म् । पा॒हि॒ ॥ 9

(अ॒यं वे॒नः- पञ्च॑विश्रतिः) (A8)

TS 1.4.9.1

तम् । प्र॒त्न॒था॑ । पू॒र्व॒था॑ । वि॒श्व॒था॑ । इ॒म॒था॑ । ज्ये॒ष्ठता॑तिमिति॑ ज्येष्ठ - ता॒ति॒म् । ब॒रु॒हि॒षदु॑मिति॑
ब॒रु॒हि॒ - स॒द॒म् । सु॒व॒र्वि॒दु॑मिति॑ सुवः - वि॒द॒म् । प्र॒ती॒ची॒नम् । वृ॒ज॒न॒म् । दो॒ह॒से॑ । गि॒रा ।

आ॒शुम् । जय॑न्तम् । अ॒न्वि॑ति । यासु॑ । वर्ध॑से ॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॑हीत॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि॒
। मर्का॑य । त्वा॒ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । पा॒हि ॥ 10

(तं प्र॒त्नया॒-ष॒द्वि॑शतिः) (A9)

TS 1.4.10.1

ये । दे॒वाः । दि॒वि । एका॑दश । स्थ । पृ॒थि॒व्याम् । अधी॑ति । एका॑दश । स्थ । अ॒प्सुष॑दु
इत्य॑प्सु - स॒दः । म॒हि॒ना । एका॑दश । स्थ । ते । दे॒वाः । य॒ज्ञम् । इ॒मम् । जु॒ष॒द्धम्
। उ॒प॒या॒म॒गृ॑हीत॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि॒ । आ॒ग्र॒य॒णः । अ॒सि॒ । स्वा॑ग्र॒य॒ण इति॑ सु -
आ॒ग्र॒य॒णः । जिन्वं । य॒ज्ञम् । जिन्वं । य॒ज्ञप॑तिमि॒ति य॒ज्ञ - प॑तिम् । अ॒भी॒ति॑ । स॒व॒ना । पा॒हि
। वि॒ष्णुः । त्वा॒म् । पा॒तु । वि॒श॑म् । त्वम् । पा॒हि । इ॒न्द्रि॒येण॑ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ ।
वि॒श्वेभ्यः॑ । त्वा॒ । दे॒वेभ्यः॑ ॥ 11

ये दे॒वा-स्त्रि॑च॒त्वारि॑शत्) (A10)

TS 1.4.11.1

त्रि॑शत् । त्रयः॑ । च॒ । ग॒णि॒नः । रु॒जन्तः॑ । दि॒वम् । रु॒द्राः । पृ॒थि॒वीम् । च॒ । स॒च॒न्ते
॥ ए॒का॒द॒शासः॑ । अ॒प्सुष॑दु इत्य॑प्सु-स॒दः । सु॒तम् । सोम॑म् । जु॒ष॒न्ता॒म् । स॒व॒नाय॑ । वि॒श्वे॑
॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॑हीत॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि॒ । आ॒ग्र॒य॒णः । अ॒सि॒ । स्वा॑ग्र॒य॒ण इति॑ सु -
आ॒ग्र॒य॒णः । जिन्वं । य॒ज्ञम् । जिन्वं । य॒ज्ञप॑तिमि॒ति य॒ज्ञ - प॑तिम् । अ॒भी॒ति॑ । स॒व॒ना । पा॒हि
। वि॒ष्णुः । त्वा॒म् । पा॒तु । वि॒श॑म् । त्वम् । पा॒हि । इ॒न्द्रि॒येण॑ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ ।
वि॒श्वेभ्यः॑ । त्वा॒ । दे॒वेभ्यः॑ ॥ 12

(त्रि॑श॒त्तयो॒-द्वि॑च॒त्वारि॑शत्) (A11)

TS 1.4.12.1

उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒त॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॒ही॒त॒ः । अ॒सि॒ । इन्द्रा॑य । त्वा॒ । बृ॒ह॒द्व॒त् इति॑ बृ॒ह॒त् - व॒ते॒ ।
। वय॑स्वते । उ॒क्था॒यु॒व॒ इत्यु॑क्थ - यु॒वै॑ । यत् । ते॒ । इन्द्र॑ । बृ॒ह॒त् । वयः॑ । तस्मै॑ ।
त्वा॒ । विष्ण॑वे । त्वा॒ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । इन्द्रा॑य । त्वा॒ । उ॒क्था॒यु॒व॒ इत्यु॑क्थ - यु॒वै॑ ॥ 13

(उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तोऽसीन्द्रा॑य॒द्वाविंश॑तिः) (A12)

TS 1.4.13.1

मूर्धा॑नम् । दि॒वः । अ॒र॒ति॒म् । पृ॒थि॒व्याः । वै॒श्वान॑रम् । ऋ॒ताय॑ । जा॒तम् । अ॒ग्नि॒म् ॥ क॒वि॒म् ।
। स॒म्राज॑मिति॑ सं - राज॑म् । अ॒ति॒थि॒म् । जना॑नाम् । आ॒सन्न॑ । ए॒ति॑ । पा॒त्रम् । ज॒न॒य॒न्त॒ ।
दे॒वाः ॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒त॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॒ही॒त॒ः । अ॒सि॒ । अ॒ग्र॒यै॑ । त्वा॒ । वै॒श्वान॑राय॑ । ध्रु॒वः ।
अ॒सि॒ । ध्रु॒व॒क्षि॑तिरिति॑ ध्रु॒व॒क्षि॑तिः । ध्रु॒वाणा॑म् । ध्रु॒व॒त॒म् इति॑ ध्रु॒व - त॒म् । अ॒च्यु॑तानाम् ।
अ॒च्यु॑त॒क्षि॒त्त॒म् इत्य॑च्यु॒त॒क्षि॒त् - त॒म् । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । अ॒ग्र॒यै॑ । त्वा॒ । वै॒श्वान॑राय॑ ॥ 14

(मूर्धा॑नं-पञ्चत्रिंश॑त) (A13)

TS 1.4.14.1

म॒धुः । च॒ । मा॒ध॒वः । च॒ । शु॒क्रः । च॒ । शु॒चिः॑ । च॒ । न॒भः॑ । च॒ । न॒भ॒स्यः॑ ।
च॒ । इ॒षः । च॒ । ऊ॒र्जः॑ । च॒ । स॒हः॑ । च॒ । स॒ह॒स्यः॑ । च॒ । त॒पः॑ । च॒ । त॒प॒स्यः॑ ।
। च॒ । उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒त॒ इत्यु॑प॒या॒म-गृ॒ही॒त॒ः । अ॒सि॒ । स॒स॒र्प॒ इति॑ सं - स॒र्पः॑ । अ॒सि॒ ।
अ॒ह॒स्प॒त्याये॑त्य॒हः॑ - प॒त्याय॑ । त्वा॒ ॥ 15

(म॒धुश्च॑-त्रिंश॑त) (A14)

TS 1.4.15.1

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । एति॑ । ग॒तम् । सु॒तम् । गी॒र्भिः । नभः॑ । वरै॑ण्यम् ॥ अ॒स्य ।
पा॒तम् । धि॒या । इ॒षि॒ता ॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒त इत्यु॑प॒या॒म - गृ॒ही॒तः । अ॒सि । इन्द्रा॑ग्निभ्या॒मितीन्द्रा॑ग्नि
- भ्या॒म् । त्वा॒ । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । इन्द्रा॑ग्निभ्या॒मितीन्द्रा॑ग्नि - भ्या॒म् । त्वा॒ ॥ 16

इन्द्रा॑ग्नी वि॒श्रुतिः॑) (A15)

TS 1.4.16.1

ओमा॑सः । च॒र॒ष॒णी॒धृ॒त इति॑ च॒र॒ष॒णि - धृ॒तः । वि॒श्वे॑ । दे॒वा॒सः । एति॑ । ग॒त ॥ दा॒श्वा॒सः
। दा॒शु॒षः । सु॒तम् ॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒त इत्यु॑प॒या॒म - गृ॒ही॒तः । अ॒सि । वि॒श्वे॑भ्यः । त्वा॒ ।
दे॒वे॒भ्यः । ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । वि॒श्वे॑भ्यः । त्वा॒ । दे॒वे॒भ्यः ॥ 17

(ओमा॑सो वि॒श्रुतिः॑) (A16)

TS 1.4.17.1

म॒रु॒त्वं॒न्तम् । वृ॒ष॒भम् । वा॒वृ॒धा॒नम् । अ॒क॒वा॒रि॒मि॒त्य॒क॒वा - अ॒रि॒म् । दि॒व्यम् । शा॒सम् । इन्द्र॑म्
॥ वि॒श्वा॒सा॒ह॒मि॒ति॑ वि॒श्व॒सा॒ह॒म् । अ॒व॒से । नू॒त॒ना॒य । उ॒ग्रम् । स॒हो॒दा॒मि॒ति॑ स॒हः - दा॒म् । इ॒ह
। तम् । हु॒वे॒म् ॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒त इत्यु॑प॒या॒म - गृ॒ही॒तः । अ॒सि । इन्द्रा॑य । त्वा॒ । म॒रु॒त्वं॒ते
। ए॒षः । ते॒ । योनिः॑ । इन्द्रा॑य । त्वा॒ । म॒रु॒त्वं॒ते ॥ 18

(म॒रु॒त्वं॒न्त॒-ष॒द्वि॒श्रुतिः॑) (A17)

TS 1.4.18.1

इन्द्रं । मरुत्वः । इह । पाहि । सोमम् । यथा । शार्याते । अपिबः । सुतस्य ॥ तव ।
प्रणीतीति प्र - नीती । तव । शूर । शर्मन् । एति । विवासन्ति । कवयः । सुयज्ञा इति सु
- यज्ञाः ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । एषः
। ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते ॥ 19

(इन्द्रैकान्न त्रिंशत्) (A18)

TS 1.4.19.1

मरुत्वान् । इन्द्र । वृषभः । रणाय । पिब । सोमम् । अनुष्वधमित्यनु - स्वधम् । मदाय
॥ एति । सिञ्चस्व । जुठरे । मद्धः । उर्मिम् । त्वम् । राजा । असि । प्रदिव इति प्र -
दिवः । सुतानाम् ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते
। एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते ॥ 20

(मरुत्वानेकान्नत्रिंशत्) (A19)

TS 1.4.20.1

महान् । इन्द्रः । यः । ओजसा । पर्जन्यः । वृष्टिमानिति वृष्टि-मान् । इव ॥ स्तोमैः ।
वृथ्सस्य । वावृधे ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः । असि । महेन्द्रायेति महा - इन्द्राय
। त्वा । एषः । ते । योनिः । महेन्द्रायेति महा - इन्द्राय । त्वा ॥ 21(19) 21

(महानेकान्नविंशतिः) (A20)

TS 1.4.21.1

महान् । इन्द्रः । नृवदिति नृ - वत् । एति । चरुषणिप्रा इति चरुषणि - प्राः । उत ।

द्वि॒बर॒हा इति॑ द्वि - बर॒हाः । अ॒मिनः॑ । सहो॑भिरिति॑ सहः - भिः ॥ अ॒स्मद्वि॒युगित्य॑स्म - द्वि॒यक्
। वा॒वृ॒धे । वी॒र्या॑य । उ॒रुः । पृ॒थुः । सु॒कृत॑ इति॑ सु - कृतः । क॒र्तृभिरिति॑ क॒र्तृ - भिः । भू॒त
॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीत॑ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि । म॒हेन्द्रा॑येति॑ महा - इन्द्रा॑य । त्वा । ए॒षः ।
ते । योनिः॑ । म॒हेन्द्रा॑येति॑ महा - इन्द्रा॑य । त्वा ॥ 22

(म॒हान् नृ॒वथ् - षड्विं॑शतिः) (A21)

TS 1.4.22.1

क॒दा । च॒न । स्त॒रीः । अ॒सि । न । इन्द्र॑ । स॒श्वसि॑ । दा॒शुषे॑ ॥ उ॒पो॒पेत्यु॑प - उ॒प । इत्
। नु । म॒घव॑न्निति॑ मघ - व॒न्नु । भू॒यः । इत् । नु । ते । दान॑म् । दे॒वस्य॑ । पृ॒च्यते॑ ॥
उ॒प॒या॒मगृ॑हीत॑ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि । आ॒दित्ये॑भ्यः । त्वा ॥ क॒दा । च॒न । प्रेति॑ ।
यु॒च्छसि॑ । उ॒भे इति॑ । नीति॑ । पा॒सि । जन्म॑नी इति॑ ॥ तुरी॑य । आ॒दित्य॑ । स॒र्वन॑म् । ते ।
इन्द्रि॑यम् । एति॑ । त॒स्थौ । अ॒मृत॑म् । दि॒वि ॥ य॒ज्ञः । दे॒वाना॑म् । प्रतीति॑ । ए॒ति । सु॒म्रम्
। आ॒दि॒त्यासः॑ । भ॒वन्त॑ । मृ॒डय॑न्तः ॥ एति॑ । वः ( ) । अ॒र्वाची॑ । सु॒मति॑रिति॑ सु - म॒तिः
। वृ॒वृ॒त्यात् । अ॒होः । चि॒त् । या । व॒रि॒वो॒वित्त॑रेति॑ वरि॒वो॒वित् - त॒रा । अ॒सत् ॥ वि॒वंस्वः
। आ॒दित्य॑ । ए॒षः । ते । सो॒मपी॑थ इति॑ सोम - पी॒थः । तेन॑ । म॒न्दस्व॑ । तेन॑ । तृ॒प्य ।
तृ॒प्यास्म॑ । ते । व॒यम् । त॒र्पयि॑तारः । या । दि॒व्या । वृ॒ष्टिः । तया॑ । त्वा । श्री॒णामि॑ ॥ 23

(वः- सप्तविं॑शतिश्च) (A22)

TS 1.4.23.1

वा॒मम् । अ॒द्य । स॒वित् । वा॒मम् । उ॒ । श्वः । दि॒वेदि॑व इति॑ दि॒वे - दि॒वे । वा॒मम् ।
अ॒स्मभ्य॑मित्य॑स्म - भ्यम् । सा॒वीः ॥ वा॒मस्य॑ । हि । क्षय॑स्य । दे॒व । भूरेः॑ । अ॒या ।
धि॒या । वा॒मभा॑ज इति॑ वाम - भाजः । स्या॑म् ॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीत॑ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि

1.4 प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः-(सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः) <https://www.vedavms.in> 10

। दे॒वाय॑ । त्वा॒ । सु॒वि॒त्रे ॥ 24

(वा॒मं-चतु॑र्विंशतिः) (A23)

TS 1.4.24.1

अद॑ब्धेभिः । सु॒वि॒तः । पा॒युभि॑रिति॒ पा॒यु - भिः । त्वम् । शि॒वेभिः । अ॒द्य । प॒रीति॑ । पा॒हि
। नः । ग॒यम् ॥ हि॒र॑ण्यजिह्व इति॒ हि॒र॑ण्य - जिह्वः । सु॒वि॒ताय॑ । न॒व्यसे॑ । रक्ष॑ । मा॒किः ।
नः । अ॒घश॑स्स इत्य॒घ - श॑स्सः । ई॒शत॑ ॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीत इत्यु॒प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि ।
दे॒वाय॑ । त्वा॒ । सु॒वि॒त्रे ॥ 25

(अद॑ब्धेभि-स्त्रि॒योवि॑ंशतिः) (A24)

TS 1.4.25.1

हि॒र॑ण्यपाणिमिति॒ हि॒र॑ण्य - पा॒णिम् । ऊ॒तयै॑ । सु॒वि॒ता॒रम् । उ॒पेति॑ । ह्ये ॥ सः । चे॒त्ता ।
दे॒वता॑ । प॒दम् ॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीत इत्यु॒प॒या॒म - गृ॑हीतः । अ॒सि । दे॒वाय॑ । त्वा॒ । सु॒वि॒त्रे ॥ 26

(हि॒र॑ण्यपाणिं-चतु॑र्दश) (A25)

TS 1.4.26.1

सु॒श॒र्मोति॑ सु - श॒र्मा॑ । अ॒सि । सु॒प्र॒ति॒ष्ठा॒न इति॑ सु - प्र॒ति॒ष्ठा॒नः । बृ॒हत् । उ॒क्षे । न॒मः । ए॒षः
। ते । यो॒निः । वि॒श्वेभ्यः॑ । त्वा॒ । दे॒वेभ्यः॑ ॥ 27

(सु॒श॒र्मा-द्वा॑दश) (A26)

TS 1.4.27.1

बृहस्पति॑सुत॒स्येति॑ बृहस्पति॑ - सुत॒स्य । ते । इन्द्रो॑ इति॑ । इन्द्रि॒याव॑न्त॒ इतीन्द्रि॑य - व॒त्तः ।
पत्नी॑वन्त॒मिति॑ पत्नी॑ - व॒न्तम् । ग्र॒हम् । गृ॒ह्णामि॑ । अ॒ग्ना(३) इ । पत्नी॑वा(३) इति॑ पत्नी॑ -
वा(३)ः । स॒जूरि॑ति॒ स - जूः । दे॒वेन॑ । त्वष्ट्रा॑ । सोम॑म् । पि॒ब । स्वाहा॑ ॥ 28

(बृहस्पति॑सुत॒स्य-पञ्चदश) (A27)

TS 1.4.28.1

हरिः॑ । अ॒सि । ह॒रि॒यो॒ज॒न इति॑ हारि॑ - यो॒ज॒नः । ह॒र्योः॑ । स्था॒ता । व॒ज्रस्य॑ । भ॒र्ता । पृ॒श्नेः॑
। प्रे॒ता । तस्य॑ । ते । दे॒व । सो॒म । इष्ट॑य॒जुष॑ इतीष्ट॑ - य॒जुषः॑ । स्तु॒तस्तो॑म॒स्येति॑ स्तु॒त -
स्तो॑म॒स्य । श॒स्तो॒क्थ॒स्येति॑ श॒स्त - उ॒क्थ॒स्य । ह॒रि॒वन्त॑मिति॑ हरि॑ - व॒न्तम् । ग्र॒हम् । गृ॒ह्णामि॑
। ह॒रीः । स्थ॒ । ह॒र्योः॑ । धा॒नाः । स॒हसो॑मा॒ इति॑ स॒ह - सो॒माः । इन्द्रा॑य । स्वाहा॑ ॥ 29

(हरि॑र॒सि-षड्विंशतिः) (A28)

TS 1.4.29.1

अ॒ग्ने । आ॒यू॒षि । प॒व॒से । एति॑ । सु॒व । ऊ॒र्जम् । इ॒षम् । च॒ । नः॑ ॥ आ॒रे । बा॒ध॒स्व ।
दु॒च्छु॒नाम् ॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒हीत॑ इत्यु॒प॒या॒म - गृ॒हीतः॑ । अ॒सि । अ॒ग्र॒यै । त्वा॒ । तेज॑स्वते । ए॒षः
। ते । यो॒निः । अ॒ग्र॒यै । त्वा॒ । तेज॑स्वते ॥ 30

(अ॒ग्र आ॒यू॒षि-त्रयो॑विंशतिः) (A29)

TS 1.4.30.1

उ॒त्तिष्ठ॑न्नित्यु॒त् - तिष्ठ॑न् । ओज॑सा । स॒ह । पी॒त्वा । शि॒प्रे इति॑ । अ॒वे॒प॒यः॑ ॥ सोम॑म् ।

1.4 प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः-(सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः) <https://www.vedavms.in> 12

इन्द्र । च॒मू इति॑ । सु॒तम् ॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒त॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॒ही॒तः । अ॒सि॒ । इन्द्रा॑य । त्वा ।
ओज॑स्वते । ए॒षः । ते । योनिः॑ । इन्द्रा॑य । त्वा । ओज॑स्वते ॥ 31(21) 31

(उत्तिष्ठन्नेकविंशतिः) (A30)

TS 1.4.31.1

त॒रणिः॑ । वि॒श्वद॑र॒शत॑ इति॑ वि॒श्व - द॒र॒श॒तः । ज्योति॑ष्कृदिति॑ ज्योतिः - कृ॒त् । अ॒सि॒ । सूर्य॑
॥ वि॒श्वम् । एति॑ । भा॒सि॒ । रो॒च॒नम् ॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒त॒ इत्यु॑प॒या॒म - गृ॒ही॒तः । अ॒सि॒ । सूर्या॑य
। त्वा । भ्राज॑स्वते । ए॒षः । ते । योनिः॑ । सूर्या॑य । त्वा । भ्राज॑स्वते ॥ 32

(त॒रणि॑र॒ वि॒श्व॒श॒तिः) (A31)

TS 1.4.32.1

एति॑ । प्या॒य॒स्व । म॒दि॒न्त॒म् । सोमं॑ । वि॒श्वा॑भिः । उ॒ति॒भि॒रित्यू॑ति - भिः॑ ॥ भव॑ । नः॑ ।
स॒प्रथ॑स्तम् इति॑ स॒प्रथः॑ - त॒म् ॥ 33

(आ प्या॑यस्व-नव) (A32)

TS 1.4.33.1

ई॒युः । ते । ये । पू॒र्व॒त॒रा॒मि॒ति॒ पू॒र्व - त॒रा॒म् । अ॒प॒श्य॑न् । व्यु॒च्छ॒न्ती॒मि॒ति॒ वि - उ॒च्छ॒न्ती॒म्
। उ॒ष॒स॑म् । म॒र्या॑सः ॥ अ॒स्मा॑भिः । उ॒ । नु । प्र॒ति॒चक्ष्ये॑ति॑ प्रति - चक्ष्य॑ । अ॒भू॒त् । ओ
इति॑ । ते । य॒न्ति॒ । ये । अ॒प॒री॑षु । प॒श्या॑न् ॥ 34

(ई॒यु-रेका॒न्न॒वि॒ंश॒तिः) (A33)

TS 1.4.34.1

ज्योतिष्मतीम् । त्वा । सादयामि । ज्योतिष्कृतमिति ज्योतिः-कृतम् । त्वा । सादयामि ।
ज्योतिर्विदुमिति ज्योतिः - विदम् । त्वा । सादयामि । भास्वतीम् । त्वा । सादयामि ।
ज्वलन्तीम् । त्वा । सादयामि । मल्मलाभवन्तीमिति मल्मला - भवन्तीम् । त्वा । सादयामि
। दीप्यमानाम् । त्वा । सादयामि । रोचमानाम् । त्वा । सादयामि । अजस्राम् । त्वा ।
सादयामि । बृहज्ज्योतिषमिति बृहत् - ज्योतिषम् । त्वा । सादयामि । बोधयन्तीम् । त्वा ।
सादयामि । जाग्रतीम् । त्वा । सादयामि ॥ 35

(ज्योतिष्मती-षट्त्रिंशत्) (A34)

TS 1.4.35.1

प्रयासायेति प्र - यासायं । स्वाहा । आयासायेत्यां - यासायं । स्वाहा । वियासायेति वि -
यासायं । स्वाहा । समयासायेति सं - यासायं । स्वाहा । उद्यासायेत्युत् - यासायं । स्वाहा
। अवयासायेत्येव - यासायं । स्वाहा । शुचे । स्वाहा । शोकायं । स्वाहा । तप्यत्वै ।
स्वाहा । तपते । स्वाहा । ब्रह्महत्याया इति ब्रह्म - हत्यायै । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ 36

(प्रयासाय-चतुर्विंशतिः) (A35)

TS 1.4.36.1

चित्तम् । सतांनेनेति सं - तानेनं । भवम् । यक्रा । रुद्रम् । तन्निम्ना । पशुपतिमिति पशु -
पतिम् । स्थूलहृदयेनेति स्थूल - हृदयेनं । अग्निम् । हृदयेन । रुद्रम् । लोहितेन । शर्वम् ।
मतस्त्राभ्याम् । महादेवमिति महा - देवम् । अन्तः पार्श्वेनेत्यन्तः - पार्श्वेन । ओषिष्ठहनमित्योषिष्ठ
- हनम् । शिङ्गीनिकोश्याभ्यामिति शिङ्गी - निकोश्याभ्याम् ॥

चित्तं संन्तानेन भवं यक्रा रुद्रं तनिम्ना पशुपतिं स्थूलहृदयेनाग्निं हृदयेन रुद्रं लोहितेन शर्वं
मत्स्नाभ्यां महादेव-मन्तःपार्श्वेनौषिष्ठहनं शिङ्गीनिकोश्याभ्यां ॥ 37 (चित्त-मुष्टादश) (A36)

TS 1.4.37.1

एति । तिष्ठ । वृत्रहन्ति वृत्र - हन् । रथम् । युक्ता । ते । ब्रह्मणा । हरी इति ॥ अर्वाचीनम्
। स्विति । ते । मनः । ग्रावा । कृणोतु । वयुना ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः ।
असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै ॥ 38

(आ तिष्ठ-षट्विंशतिः) (A37)

TS 1.4.38.1

इन्द्रम् । इत् । हरी इति । ब्रह्मणः । अप्रतिधृष्टशवसमित्यप्रतिधृष्ट - शवसम् । ऋषीणाम् ।
च । स्तुतीः । उपेति । यज्ञम् । च । मानुषाणाम् ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः ।
असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै ॥ 39

(इन्द्रमित्-त्रयोविंशतिः) (A38)

TS 1.4.39.1

असावि । सोमः । इन्द्र । ते । शर्विष्ठ । धृष्णो । एति । गृहि ॥ एति । त्वा । पृणक्तु
। इन्द्रियम् । रजः । सूर्यम् । न । रश्मिभिरिति रश्मि - भिः ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम
- गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ।
षोडशिनै ॥ 40

(असावि-सप्तविंशतिः) (A39)

TS 1.4.40.1

सर्वस्य । प्रतिशीवरीतिं प्रति - शीवरी । भूमिः । त्वा । उपस्थ इत्युप - स्थे । एति । अधित
॥ स्योना । अस्मै । सुषदेति सु - सदा । भव । यच्छ । अस्मै । शर्म । सप्रथा इति
स-प्रथाः ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै । एषः
। ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै ॥ 41

(सर्वस्य षड्विंशतिः) (A40)

TS 1.4.41.1

महान् । इन्द्रः । वज्रबाहुरिति वज्र - बाहुः । षोडशी । शर्म । यच्छतु ॥ स्वस्ति । नः ।
मघवेति मघ - वा । करोतु । हन्तु । पाप्मानम् । यः । अस्मान् । द्वेष्टि ॥ उपयामगृहीत
इत्युपयाम - गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय
। त्वा । षोडशिनै ॥ 42

(महान्-षड्विंशतिः) (A41)

TS 1.4.42.1

सजोषा इति स - जोषाः । इन्द्र । सगण इति स - गुणः । मरुद्भिरिति मरुत् - भिः । सोमम्
। पिब । वृत्रहन्त्रिति वृत्र - हन्त्र । शूर । विद्वान् ॥ जहि । शत्रून् । अपेति । मृधः ।
नुदुस्व । अथ । अभयम् । कृणुहि । विश्वतः । नः ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम - गृहीतः ।
असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिनै ॥ 43

(सुजोषा"-त्रिंशत्) (A42)

TS 1.4.43.1

उदिति । उ । त्यम् । जा॒तवे॑दस॒मिति॑ जा॒त - वे॒दस॒म् । दे॒वम् । व॒हन्ति॑ । के॒तवः॑ ॥ दृ॒शे ।
विश्वा॑य । सू॒र्यम् ॥ चि॒त्रम् । दे॒वाना॑म् । उदिति॑ । अ॒गात् । अ॒नीक॑म् । चक्षुः॑ । मि॒त्रस्य॑ ।
वरु॑णस्य । अ॒ग्नेः ॥ ऐति॑ । अ॒प्राः । द्यावा॑पृथि॒वी इति॑ द्यावा॑ - पृथि॒वी । अ॒न्तरि॑क्षम् । सू॒र्यः
। आ॒त्मा । जग॑तः । त॒स्थुषः॑ । च ॥ अ॒ग्रे । नय॑ । सु॒पथे॑ति॒ सु - पथा॑ । रा॒ये । अ॒स्मान्
। विश्वा॑नि । दे॒व । व॒युना॑नि । वि॒द्वान् ॥ यु॒योधि॑ । अ॒स्मत् । जु॒हु॒राण॑म् । ए॒नः । भू॒र्यि॑ष्ठाम्
। ते । नम॑उक्तिमिति॒ नमः॑ - उ॒क्तिम् । वि॒धेम॑ ॥ दि॒वम् । ग॒च्छ । सु॒वः । प॒त् । रू॒पेण॑ । 44

TS 1.4.43.2

वः । रू॒पम् । अ॒भि । एति॑ । ए॒मि । वय॑सा । वयः॑ ॥ तुथः॑ । वः । वि॒श्ववे॑दा इति॑
वि॒श्व - वे॒दाः । वी॒ति । भ॒ज॒तु । व॒र्षि॑ष्ठे । अधी॑ति । ना॒कै ॥ ए॒तत् । ते । अ॒ग्ने ।
रा॒धः । एति॑ । ए॒ति । सोम॑च्यु॒तमिति॑ सोम॑ - च्यु॒तम् । तत् । मि॒त्रस्य॑ । प॒था । न॒य ।
ऋ॒तस्य॑ । प॒था । प्रेति॑ । इ॒त् । च॒न्द्रद॑क्षिणा इति॑ च॒न्द्र - द॑क्षिणाः । य॒ज्ञस्य॑ । प॒था ।
सु॒वि॒ता । नय॑न्तीः । ब्रा॒ह्म॒णम् । अ॒द्य । रा॒द्ध्या॒सम् । ऋषि॑म् । आ॒रू॒षे॒यम् । पि॒तृम॑न्तमिति॑
पि॒तृ - म॑न्तम् । पै॒तृम॑त्यमिति॑ पै॒तृ - म॑त्यम् । सु॒धातु॑दक्षिणमिति॑ सु॒धातु॑ - द॑क्षिणम् । वी॒ति
। सु॒वः । प॒श्य । वी॒ति । अ॒न्तरि॑क्षम् । यत॑स्व । स॒द॒स्यैः ( ) । अ॒स्मद्वा॑त्रा इत्य॑स्मत्
- द्वा॒त्राः । दे॒वत्रे॑ति॒ देव॑ - त्रा । ग॒च्छ॒त् । मधु॑मती॒रिति॑ मधु॑ - म॒तीः । प्र॒दा॒ता॒रमिति॑ प्र -
दा॒ता॒रम् । एति॑ । वि॒श॒त् । अ॒न॒व॒हा॒येत्य॑न॒व - हा॒य । अ॒स्मान् । दे॒व॒या॒ने॒नेति॑ दे॒व - या॒ने॒न
। प॒था । इ॒त् । सु॒कृ॒ता॒मिति॑ सु - कृ॒ता॑म् । लो॒के । सी॒द॒त् । तत् । नः॑ । स॒ःस्कृ॑तम् ॥ 45

(रूपेण-सदस्यै-रष्टादश च) (A43)

TS 1.4.44.1

धृता । रातिः । सविता । इदम् । जुषन्ताम् । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । निधिपतिरिति
निधि - पतिः । नः । अग्निः ॥ त्वष्टा । विष्णुः । प्रजयेति प्र - जया । सं-र्राण इति
सं-र्राणः । यजमानाय । द्रविणम् । दुधातु ॥ समिति । इन्द्र । नः । मनसा । नेषि ।
गोभिः । समिति । सूरिभिरिति सूरि - भिः । मघवन्निति मघ - वच् । समिति । स्वस्त्या
॥ समिति । ब्रह्मणा । देवकृतमिति देव - कृतम् । यत् । अस्ति । समिति । देवानाम् ।
सुमत्येति सु - मत्या । यज्ञियांनाम् ॥ समिति । वर्चसा । पयसा । समिति । तनूभिः ।
अगन्महि । मनसा । समिति । शिवेन ॥ त्वष्टा । नः । अत्र । वरिवः । कृणोतु । 46

TS 1.4.44.2

अन्विति । मारुतु । तनुवः । यत् । विलिष्टमिति वि - लिष्टम् ॥ यत् । अद्य । त्वा ।
प्रयतीति प्र - यति । यज्ञे । अस्मिन् । अग्ने । होतारम् । अवृणीमहि । इह ॥ ऋधक् ।
अयाट् । ऋधक् । उत । अशमिष्ठाः । प्रजानन्निति प्र - जानन् । यज्ञम् । उपेति । याहि
। विद्वान् ॥ स्वगेति स्व - गा । वः । देवाः । सदनम् । अकर्म । ये । आजग्मेत्या -
जग्म । सवना । इदम् । जुषाणाः ॥ जक्षिवांसः । पिपिवांसः । च । विश्वे । अस्मे
इति । धत्त । वसवः । वसूनि ॥ यान् । एति । अवहः । उशतः । देव । देवान् । तान् । 47

TS 1.4.44.3

प्रेति । ईरय । स्वे । अग्ने । सुधस्थ इति सुध - स्थे ॥ वहमानाः । भरमाणाः । हवींषि
। वसुम् । घर्मम् । दिवम् । एति । तिष्ठतु । अनु ॥ यज्ञ । यज्ञम् । गच्छ । यज्ञपतिमिति
यज्ञ - पतिम् । गच्छ । स्वाम् । योनिम् । गच्छ । स्वाहा । एषः । ते । यज्ञः । यज्ञपत
इति यज्ञ - पते । सहसूक्तवाक् इति सहसूक्त - वाक् । सुवीर इति सु - वीरः । स्वाहा ।
देवाः । गातुविद इति गातु - विदुः । गातुम् । वित्त्वा । गातुम् । इतु । मनसः । पते ।
इमम् । नः । देव । देवेषु । यज्ञम् । स्वाहा । वाचि । स्वाहा । वाते । धाः ॥ (कृणोतु -

तान् - षाच॑त्वारि॒ंशच्च)(आ44) 48

(कृ॒णोतु॒-तान्-षाच॑त्वारि॒ंशच्च)(A44)

TS 1.4.45.1

उ॒रुम् । हि । राजा॑ । वरु॑णः । च॒कार॑ । सू॒र्याय॑ । पन्था॑म् । अन्वे॑त॒वा इत्यनु॑ - ए॒तवै ।
उ॒ ॥ अ॒पदे॑ । पादा॑ । प्रति॑धातव इति प्रति॑-धा॒तवे॑ । अ॒कः । उ॒त । अ॒प॒व॒क्तेत्य॑प - व॒क्ता ।
हृद॒यावि॒ध इति॑ हृदय - वि॒धः । चि॒त् ॥ श॒तम् । ते । राज॑न् । भि॒षजः॑ । स॒हस्र॑म् । उ॒र्वी
। ग॒र्भा॒रा । सु॒म॒तिरिति॑ सु - म॒तिः । ते । अ॒स्तु ॥ बा॒धस्व॑ । द्वेषः॑ । नि॒र॒ऋ॒तिमिति॑ निः -
ऋ॒तिम् । प॒रा॒चैः । कृ॒तम् । चि॒त् । ए॒नः । प्रेति॑ । मु॒मु॒ग्धि॑ । अ॒स्मत् ॥ अ॒भि॒ष्ठि॑त॒ इत्य॑भि
- स्थि॒तः । वरु॑णस्य । पा॒शः । अ॒ग्नेः । अ॒नी॒कम् । अ॒पः । ए॒ति॑ । वि॒वेश॑ ॥ अ॒पा॑म् ।
न॒पा॒त् । प्र॒ति॒रक्ष॑न्निति॑ प्रति - रक्ष॑न् । अ॒सु॒र्यम् । दमे॑दम् इति॑ दमे॑ - दु॒मे । 49

TS 1.4.45.2

स॒मि॒ध॒मिति॑ सं - इ॒धम् । य॒क्षि॑ । अ॒ग्ने ॥ प्र॒तीति॑ । ते । जि॒ह्वा । घृ॒तम् । उ॒दिति॑ । च॒र॒ण्ये॒त्
। स॒मु॒द्रे । ते । हृद॑यम् । अ॒प्स्वि॒त्य॑प - सु । अ॒न्तः ॥ स॒मिति॑ । त्वा॒ । वि॒श॒न्तु॑ । ओष॑धीः
। उ॒त । आपः॑ । य॒ज्ञस्य॑ । त्वा॒ । य॒ज्ञप॑त॒ इति॑ य॒ज्ञ - प॑ते । ह॒वि॒र्भिरिति॑ ह॒विः - भिः॑ ॥
सू॒क्त॒वा॒क इति॑ सू॒क्त - वा॒के । न॒मो॒वा॒क इति॑ नमः - वा॒के । वि॒धे॒म् । अ॒व॒भृ॒थेत्य॑व - भृ॒थ ।
नि॒च॒ङ्कु॒णेति॑ नि - च॒ङ्कु॒ण । नि॒चे॒रुरिति॑ नि - चे॒रुः । अ॒सि॑ । नि॒च॒ङ्कु॒णेति॑ नि - च॒ङ्कु॒ण । अ॒वेति॑
। दे॒वैः । दे॒वकृ॑त॒मिति॑ दे॒व - कृ॒तम् । ए॒नः । अ॒या॒ट् । अ॒वेति॑ । म॒र्त्यैः॑ । म॒र्त्यकृ॑त॒मिति॑
म॒र्त्य - कृ॒तम् । उ॒रोः । ए॒ति॑ । नः॑ । दे॒व । रि॒षः । पा॒हि॑ । सु॒मि॒त्रा इति॑ सु - मि॒त्राः ।
नः॑ । आपः॑ । ओष॑धयः । 50

TS 1.4.45.3

सन्तु । दुर्मित्रा इति दुः-मित्राः । तस्मै । भूयासुः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च ।
वयम् । द्विष्मः । देवीः । आपः । एषः । वः । गर्भः । तम् । वः । सुप्रीतमिति सु -
प्रीतम् । सुभृतमिति सु - भृतम् । अकर्म । देवेषु । नः । सुकृत इति सु-कृतः । ब्रूतात् ।
प्रतियुत इति प्रति - युतः । वरुणस्य । पाशः । प्रत्यस्त इति प्रति - अस्तः । वरुणस्य ।
पाशः । एधः । असि । एधिषीमहि । समिदिति सम् - इत् । असि । तेजः । असि । तेजः
। मयि । धेह । अपः । अन्विति । अचारिषम् । रसेन । समिति । असृक्षमहि । पयस्वान्
। अग्ने । एति ( ) । अगमम् । तम् । मा । समिति । सृज । वर्चसा ॥ 51

(दमेदम्-ओषधय- आ-षट्) (A45)

TS 1.4.46.1

यः । त्वा । हृदा । कीरिणा । मन्यमानः । अमर्त्यम् । मर्त्यः । जोहवीमि ॥ जातवेद इति
जात - वेदः । यशः । अस्मासु । धेहि । प्रजाभिरिति प्र - जाभिः । अग्ने । अमृतत्वमित्यमृत
- त्वम् । अश्याम् ॥ यस्मै । त्वम् । सुकृत इति सु - कृतः । जातवेद इति जात-वेदः । उ
। लोकम् । अग्ने । कृणवः । स्योनम् ॥ अश्विनम् । सः । पुत्रिणम् । वीरवन्तमिति वीर -
वन्तम् । गोमन्तमिति गो - मन्तम् । रयिम् । नशते । स्वस्ति ॥ त्वे इति । स्विति । पुत्र
। शवसः । अवृत्रन् । कामकातय इति काम - कातयः ॥ न । त्वाम् । इन्द्र । अतीति ।
रिच्यते ॥ उक्थउक्थ इत्युक्थे - उक्थे । सोमः । इन्द्रम् । ममादु । नीथेनीथ इति नीथे -
नीथे । मघवानमिति मघ - वानम् । 52

TS 1.4.46.2

सुतासः ॥ यत् । ईम् । सुबाध इति स - बाधः । पितरम् । न । पुत्राः । समानदक्षा
इति समान-दक्षाः । अवसे । हवन्ते ॥ अग्ने । रसेन । तेजसा । जातवेद इति जात -
वेदः । वीति । रोचसे ॥ रक्षोहेति रक्षः - हा । अमीवचातन इत्यमीव - चातनः ॥ अपः

। अन्वितिं । अचारिषम् । रसेन । समितिं । असृक्षमहि ॥ पयस्वान् । अग्ने । एतिं ।
अगमम् । तम् । मा । समितिं । सृज् । वर्चसा ॥ वसुः । वसुपतिरिति वसु - पतिः ।
हिकम् । असिं । अग्ने । विभावसुरिति विभा - वसुः ॥ स्यामं । ते । सुमताविति सु-मतौ
। अपि ॥ त्वाम् । अग्ने । वसुपतिमिति वसु - पतिम् । वसूनाम् । अभि । प्रेतिं । मन्दे । 53

TS 1.4.46.3

अद्धरेषु । राजन् ॥ त्वया । वाजम् । वाजयन्त इति वाज - यन्तः । जयेम् । अभीतिं
। स्याम् । पृथ्सुतीः । मर्त्यानाम् ॥ त्वाम् । अग्ने । वाजसातममिति वाज - सातमम् ।
विप्राः । वर्धन्ति । सुष्टुतमिति सु - स्तुतम् ॥ सः । नः । रास्व । सुवीर्यमिति सु -
वीर्यम् ॥ अयम् । नः । अग्निः । वरिवः । कृणोतु । अयम् । मृधः । पुरः । एतु
। प्रभिन्दन्निति प्र - भिन्दन् ॥ अयम् । शत्रून् । जयतु । जरह्मणः । अयम् । वाजम्
। जयतु । वाजसातविति वाज-सातौ ॥ अग्निना । अग्निः । समितिं । इद्धयते । कविः ।
गृहपतिरिति गृह - पतिः । युवा ॥ हव्यवाडिति हव्य - वाट् । जुह्वस्य इति जुहु - आस्यः
॥ त्वम् । हि । अग्ने ( ) । अग्निना । विप्रः । विप्रेण । सन् । सता ॥ सखा । सख्यौ
। समिद्धयस इति सम् - इद्धयसे ॥ उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । वीतिं । ज्योतिषा ॥ 54

(मघवानं-मन्दे-ह्यग्ने-चतुर्दश च) (A46)

praSna korvai with starting padams of 1 to 46 anuvAkams :-

(आ दंदे-वाचस्पतय-उपयामगृहीतोऽस्या वायो -अयं वां - या वां-प्रातर्युजा-वयं-तं -ये देवा-स्त्रिंश-
दुपयामगृहीतोऽसि-मूर्धानं-मधुश्चे-न्द्राग्रं॥007आ ; ओमांसो-मरुत्वंन्त-मिन्द्रं मरुत्वो-मरुत्वान्- महान्-
महान्नुवत्-कदा-वाम-मदब्धेभिरु- हिरण्यपाणिः-सुशर्मा-बृहस्पतिं सुतस्य - हरिरस्य-ग्रं-उत्तिष्ठन्-तरणि-
राप्यायस्वे-युष्टे ये-ज्योतिष्मतीं-प्रयासाय-चित्त-मातिष्ठे-न्द्र-मसांवि-सर्वस्य-महान्ध्र-सजोषा-उदुत्यं-धातो-
रुः हि-य-स्त्वा षट्त्वारिंशत् ।)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(आ ददे-ये देवा-महा-नुत्तिष्ठन्-सर्वस्य-सन्तु दुर्मित्रा-श्चतुष्पञ्चाशत् ।)

first and last padam of fourth praSnam :-

(आ ददे-वि ज्योतिषा)

special korvai for this praSnam :-

(वाच प्राणाय त्वा । उपयामगृहीतोऽस्यपानाय त्वा । आ वायो वायवे सुजोषाभ्यां त्वा । अयमृतायुभ्यां त्वा । या वामश्विभ्यां माद्वीभ्यां त्वा । प्रातर्युजावश्विभ्यामश्विभ्यां त्वा । अयं शण्डाय वीरतां पाहि । तं मर्काय प्रजाः पाहि । ये देवा स्त्रिशदग्रयणोऽसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वोक्थायुवे । मूर्धनमग्रये त्वा वैश्वानराय । मधुश्च सः सर्पोऽसि । इन्द्राग्नी इन्द्राग्निभ्यां त्वा । ओमांसो विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । मरुत्वं तन्त्रीणीन्द्राय त्वा मरुत्वंते । महान्दे महेन्द्राय त्वा । कदा चनाऽऽदित्येभ्यस्त्वा । कदा चन स्तरीर् विवस्व आदित्य । इन्द्रः शुचिरपः । वामन्त्रीणी देवाय त्वा सवित्रे । सुशर्माऽसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः । बृहस्पति-सुतस्य त्वष्टा सोमं पिब स्वाहा । हरिरसि सहसोमा इन्द्राय स्वाहा । अग्र आयूष्यग्रये त्वा तेजस्वते । उत्तिष्ठन्निन्द्राय त्वौजस्वते । तरणिः सूर्याय त्वा भ्राजस्वते । आ तिष्ठाद्याष्पटिन्द्राय त्वा षोडशिनै । उदु त्यं चित्रं । अग्ने नय दिवं गच्छ । उरूमायुष्टे यद्देवा मुमुग्धि । अग्नाविष्णू सुक्रतू मुमुक्तं । परा वै पङ्क्त्यः । देवा वै ये देवाः पङ्क्त्यो । परा वै स वाचं । भूमिर्व्यतृष्यन् । प्रजापतिर् व्यक्षुद्ध्यन् । भूमिरादिया वै । अग्निहोत्रमादित्यो वै । भूमिर् लेकः सलेकः सुलेकः । विष्णोरुदुत्तमं । अन्नपते पुनस्वाऽऽदित्याः । उरुः सः सृज वर्यसा । यस्त्वा सुष्टुतं । त्वमग्ने युक्ष्वा हि सुष्टितिं । त्वमग्ने विचर्षणे । यत्वा वि रोचसे ।)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

1.4 प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः-(सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः) <https://www.vedavms.in> 22

1.4.1 Annexure for 1.4

1.4 प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः-(सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः) <https://www.vedavms.in> 23

1.4.46.3 - उदंग्रे शुचयस्तव >1

उदग्ने शुचंयस्तवं शुक्रा भ्राजन्त ईरते ।

तव ज्योतीःष्यर्चयः । (द्वा१-३-१४-८)

1.4.46.3 - वि ज्योतिषा > 2

विज्योतिषा बृहता भौत्यग्रिराविर् विश्वानि कृणुते महित्वा ।

प्रादे॒वी॒र्मा॒याः स॒ह॒ते॒-दु॒रे॒वाः शि॒शी॒ते शृ॒ङ्गे रक्ष॑से वि॒निक्षे॑ । (द्व॒१-२-१४-७)

=====